

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ה

היכן היה המשכן בתקופת השופטים?

רב יאיר קאהן (yairkn@gmail.com)

1. משנה זבחים פרק יד

עד שלא הוקם המשכן היו הבמות מותרות ... משהוקם המשכן נאסרו הבמות ... באו לגלגל והותרו הבמות ... באו לשילה נאסרו הבמות לא היה שם תקרה אלא בית של אבנים מלמטן ויריעות מלמעלן והיא היתה מנוחה ... באו לנוב ולגבעון הותרו הבמות ... באו לירושלים נאסרו הבמות ולא היה להם עוד היתר והיא היתה נחלה

2. רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק א

כיון שנכנסו לארץ העמידו המשכן בגלגל ארבע עשרה שנה שכבשו ושחלקו, ומשם באו לשילה ובנו שם בית של אבנים ופרשו ויריעות המשכן עליו ולא היתה שם תקרה, ושם עמד משכן שילה וכשמת עלי חרב ובאו לנוב ובנו שם מקדש, וכשמת שמואל חרב ובאו לגבעון ובנו שם מקדש ומגבעון באו לבית העולמים, וימי נוב וגבעון שבע וחמשים שנה. כיון שנבנה המקדש בירושלים נאסרו כל המקומות כולן לבנות בהן בית לה' ולהקריב בהן קרבן, ואין שם בית לדורי הדורות אלא בירושלים בלבד ובהר המוריה שבה נאמר ... זאת מנוחתי עדי עד.

3. זבחים דף קיח עמוד א

כתוב אחד אומר ותביאנהו בית ה' שילה וכתוב אחד אומר ויטש משכן שילה אהל שכן באדם ... הא כיצד לא היתה שם תקרה אלא אבנים מלמטן ויריעות מלמעלן והיא היתה מנוחה

4. רד"ק יהושע פרק כד פסוק א

ואספם יהושע שכם ולא שילה שהיה הארון שם אולי על פי הדבור עשה זה שיכרתו הברית בשכם כי בו נתעב אברהם אבינו תחלה כשנכנס לארץ כמו שכתוב ויעבור אברם בארץ עד מקום שכם ועוד כי שם נעשה נס גדול ליעקב אבינו ושיזכרו אותו וידבקו בה' לבדו ועוד כי תחלת הנחלה אשר היה ליעקב בארץ ישראל בשכם היה שקנה חלקת השדה מיד בני חמור אבי שכם ושם אמר להם יהושע הסירו אלהי הנכר אשר בקרבכם כמו שאמר יעקב לבניו בשכם הסירו את אלהי הנכר אשר בתוכם:

5. רד"ק יהושע פרק כד פסוק כו

אשר במקדש ה' - הבית שהיה שם הארון בשכם קראו מקדש לקדושת הארון שהיה שם לשעה:

6. מלבי"ם יהושע פרק כד פסוק כו

ויקימה תחת האלה אשר במקדש בשילה

7. אלשיך על שופטים פרק כ פסוק יח

המה לא ידעו כי קצף ה' על שלא נתקבצו על פסל מיכה שהיה על דבר כבוד ה', כי התמדת העון הגדול ההוא נעשה כעבות העגלה ויאטם את לבם, אך לא נתנו לב

8. רד"ק שופטים פרק כ פסוק כו

ויבאו בית אל - הנראה בעיני כי על שילה אמר כי שם היה הארון ונקרא בית אל ובית ה' כמו ואת בית ה' אני הולך כי לא מצאנו שהביאו הארון לבית אל שהוא לוז ... ויתכן לפרש גם כן שהביאו הארון לבית אל כי בית אל סמוך לשילה הוא כמו שאמר בסוף הענין בשילה אשר מצפונה לבית אל והביאוהו שם להתפלל שם ויענס האל-ל יתעלה בזכות יעקב שבירך אותו א-להים שם ונולד באותו פרק בנימן אלא שאין משמעות הפסוק שהביאו הארון שם אז כי הפסוק אומר ושם ארון ברית הא-להים בימים ההם נראה כי שם היה הארון בקביעות ולא שהביאו אותו שם ובשילה היה הארון בימים ההם

9. רד"ק שופטים פרק כא פסוק יב

אל המחנה שילה - גם זה הפסוק מוכיח כי בית אל הנזכר בענין הזה הוא שילה שהרי במקום שבנו שם מזבח ובכו לפני ה' ואמרו מי אשר לא עלה שם היו עדין ומשם שלחו להחריב אנשי יבש גלעד: אשר בארץ כנען - לא מצאתי טעם לסיפור הזה כי ידוע הוא כי שילה בארץ כנען:

10. רד"ק שופטים פרק כא פסוק יט

אשר מצפונה לבית אל - ואני תמה מה צריך לכל זה כי שילה ידוע היה בלא סימנין

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ה

היכן היה המשכן בתקופת השופטים?

רב יאיר קאהן (yairkn@gmail.com)

11. רד"ק שופטים פרק כא פסוק ד

ויבנו שם מזבח - אם בית אל זה הוא שילה למה בנו שם מזבח וכי לא היה שם מזבח המשכן ... וי"ל שבנו שם מזבח חדש והיה המקום הזה שילה או בית אל ובנות המזבח הוא דרישת הא-ל כמו שנמצא במקומות רבים שהיו בונין מזבח לדרוש את ה' ומפני המקרה הרע הזה שקרה להם בדבר בנימן בנו מזבח והעלו עולות ובכו לפני ה' ואמרו למה היתה זאת להפקד שבט אחד :

12. קהלת רבה פרשה ה

זה אלקנה שהיה מדריך את ישראל ומעלה אותם בירושלים בכל שנה ושנה בדרך אחרת, לכך הכתוב מקלסו ועלה האיש ההוא מעירו מימים ימימה.

13. זבחים דף קיח עמוד ב

כי אתא רב דימי אמר רבי בשלשה מקומות שרתה שכינה על ישראל בשילה ונוב וגבעון ובית עולמים ובכולן לא שרתה אלא בחלק בנימין שנאמר חופף עליו כל היום כל חפיפות לא יהו אלא בחלקו של בנימין

14. רש"י שופטים פרק יט פסוק יח

ואת בית ה' - לשילה אני הולך :

15. רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק א

מצות עשה לעשות בית ליי' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות, וחוגגין אליו שלש פעמים בשנה

16. רמב"ן שמות פרק כה

והנה עקר החפץ במשכן הוא מקום מנוחת השכינה שהוא הארון